

EUROREGIUNILE – FORME ȘI STRUCTURI TERITORIALE DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

PREP.UNIV. COSMIN SABĂU

Adresa de corespondență: Str. Universității nr.1

Telefon:0259.408410

Email: csabău@uoradea.ro

The present article presents some of the characteristics of the euro-regions, their aims and objectives as cross-border cooperation forms. We must specify for the beginning that the EU-extension process especially towards Eastern and Central Europe, includes as preceding integral part in its edification project, the harmonization of the border areas through furtherance and support of the cross-border cooperation projects at all levels and in a great variety of forms.

One of the definitions assigned to the euro-regions specifies that they are territorial structures created in order to intensify the inter-regional and cross-border cooperation, by creating a coherent space of economical, scientific, social and cultural development. The cooperation pattern within the euro-regions gets a great support from the EU, this being considered a preceding exercise for the adherence to this organisation by the participating countries and as a micro-experiment regarding the implementation of the community relationships among the areas of the candidate states.

The aims and the objectives of the euro-regions can be characterized through a great typological diversity determined by content, all of these being the basis for the results of their activities. The objectives aim the increasing of understanding and cooperation at all levels and in all forms, from cultural and political point of view.

3.1. Conținut, definire și caracteristici

3.1.1. Conținut

Procesul de extindere a Uniunii Europene, cu precădere spre centrul și estul Europei, include ca parte componentă premergătoare în proiectul său de edificare *armonizarea* arealelor frontaliere contigui prin promovarea și susținerea proiectelor de cooperare transfrontalieră pe toate planurile și într-o mare varietate de forme. În acest sens, în ultimii 20 de ani, s-a instituit și promovat termenul de *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră*, cu o puternică extensiune spațială și, care la modul general, sugerează dorința fermă a statelor din fostul bloc comunist de a lua parte la acest proces *irreversibil* pentru perioada contemporană.

Inițial a existat o mare varietate de *înțelesuri* pentru acest termen sau o multitudine de încercări de a denumi aceste structuri teritoriale de cooperare transfrontalieră. Dintr-o paletă largă de accepțiuni *filtrate* în ultimii ani și prin exercițiul aplicativ, și pe măsura aprofundării și înțelegerii mecanismelor de constituire, funcționare și extindere a acestor tendințe de promovare a identității culturale și de stabilizare și dezvoltare economică, în

principal în Europe Centrală și de Est, voi încerca să sintetizez câteva dintre cele mai sugestive și identificabile teritorial definiții ale acestor posibile sisteme teritoriale transfrontaliere.

De la început se impune ca o necesitate precizarea că în forma în care au fost gândite și create *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră* **sau alte structuri și forme de acest tip nu sunt și nu au ca obiectiv constituirea unor structuri de guvernare regională prin asocierea voluntară a diferitelor structuri naturale sau administrative frontaliere.**

O dată făcută această precizare ne este mult mai ușor să înțelegem care sunt obiectivele apropiate și desigur perspectivele acestor structuri teritoriale, posibile sisteme teritoriale, în procesul de extindere a Uniunii Europene și mai mult de eliminare, prin aplicarea de soluții optime acceptate de toți partenerii, a diferendelor frontaliere prin încercarea de a transforma areale de divergență în areale de convergență.

3.1.2 Definiție

Din definițiile acceptate în literatura de specialitate putem aprecia că diferențele sunt date de arealul de aplicare. Gradul de favorabilitate sau restrictivitate diferă între țările membre UE și cele din fostul spațiu comunist pe de o parte și într-o anumită măsură pentru fiecare țară în particular pe de altă parte. Fondul conceptual este desigur același – de promovare a cooperării transfrontaliere și de eliminare treptată a restricțiilor impuse de frontierele politice.

Astfel, Asociația Europeană a Regiunilor de Frontieră (AERF) precizează că :”**în limitele scopului geografic al cooperării, structurile transfrontaliere sunt angajamente pentru cooperarea dintre structuri de guvernare locală sau regională situate de-a lungul frontierei în acord cu promovarea interesului comun și pentru ridicarea nivelului de trai pentru populațiile frontaliere**”.

Într-o altă definiție se precizează că Euroregiunile pot fi identificate ca *structuri teritoriale create în scopul intensificării cooperării interregionale și transfrontaliere, prin realizarea unui spațiu coerent de dezvoltare economică, științifică , socială și culturală*. Putem remarca faptul că obiectivul de bază este acela de a crea un sistem transfrontalier funcțional pe diferite domenii de activitate juxtapuse sau integrate.

De asemenea Euroregiunile *se prezintă ca forme particulare de cooperare suprafrontalieră a colectivităților teritoriale locale. Ele presupun asocierea colectivităților teritoriale locale din două sau mai multe state vecine, formând o zonă unitară, caracterizată prin anumite particularități sau interese comune.*

Sintetizând cele prezentate, putem aprecia că: *Euroregiunea de cooperare transfrontalieră* este o asociere benevolă, prin respectarea legislațiilor naționale și internaționale, a unor structuri teritorial - administrative ale unor entități statale, de diferite nivele în scopul eliminării *izolaționismului teritorial*, a creării unui cadru de apropiere culturală sau de reconstruire a unor ansamble de acest tip, și nu în ultimul rând, de constituire a unor nuclee de dezvoltare economică în scopul realizării unui echilibru între centru și periferie și într-o fază mai avansată a unor sisteme teritoriale funcționale. Este o fază premergătoare și pregătitoare integrării acestor state în uniunea Europeană și de promovare a bunei vecinătăți cu areale politice contigui celui de desfășurare a acestui proces.

Prin această definiție – sinteză am încercat să evidențiez cadrul conceptual și aplicativ a ceea ce se percepe la nivelul spațiului central și est european, la cumpăna dintre milenii, prin *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră*.

Având în vedere dinamica acestui proces și existența, de altfel cum am precizat anterior, a unor diferențe între modurile de implementare și funcționalitatea acestor euroregiuni în ansamblul politic european, nu excludem posibilitatea ca într-un termen relativ scurt enunțul teoretic sintetizat și prezentat anterior să devină insuficient sau prea cuprinzător din punct de vedere al aplicabilității practice în diferite areale ale Europei.

3.1.3 Caracteristici structurale ale euroregiunilor

Alăturat rolului avut în promovarea cooperării și încrederi reciproce, euroregiunile au contribuit și ca mijloace pentru dezvoltarea economică și cooperarea în Europa Occidentală. Această experiență este translatată ca metodă de fond, cu mare rapiditate spre centrul și estul Europei, însă aici apare problema mării diversități perceptive a instrumentelor și mijloacelor de aplicare.

La nivelul Europei exista o mare varietate de astfel de structuri euro-regionale, determinate de o paletă largă de criterii.

Prima euroregiune Reggio Basiliensis în prezent redenumită TriRhena a apărut la frontiera între Elveția, Germania, și Franța în 1963, urmată de altele în arealul frontalier dintre Benelux, Germania și Franța, după care s-au extins într-un ritm rapid, astfel că în prezent, există o sută de astfel de structuri de cooperare transfrontalieră extinse de la Oceanul Atlantic și până în partea occidentală a spațiului ex-URSS.

Important de precizat este faptul că modelul de colaborare în cadrul euroregiunilor are o largă susținere din partea Uniunii Europene, acesta putând fi considerat un exercițiu premergător aderării la această organizație a țărilor participante și *ca un micro-experiment pentru implementarea unor relații de natură comunitară între regiuni din statele candidate*.

Datorită mării diversități de accepțiuni cu privire la conținutul și competențele euroregiunilor de cooperare transfrontalieră, în scopul unei delimitări structurale cât mai clare a acestora, Asociația Europeană a regiunilor de frontieră(AEFR) aplică următoarele criterii pentru identificarea conținutului și implicit al competențelor Euroregiunilor, identificându-le cu:

- Asocieri ale autorităților locale sau regionale situate de o parte și de alta a frontierei de stat, având în anumite cazuri ca structuri de conducere Adunări Generale
- Asocieri transfrontaliere cu secretariat permanent și echipe administrative și tehnice cu resurse proprii
- Asocieri, în baza dreptului privat, de organizații non-profit sau fundații situate de o parte sau de cealaltă a frontierei, în acord cu respectarea legislațiilor naționale în vigoare
- Asocieri, în baza dreptului public, bazate pe acorduri inter-statale, cu implicații și asupra altor probleme, cu participarea autorităților teritoriale.

Deosebit de interesant este algoritmul unei *bune euroregiuni* propuse de Andre Louis Sanguin și în cadrul căruia regăsim foarte explicit schema logică și mecanismul de implementare, funcționare și dezvoltare a unei astfel de structuri de cooperare transfrontalieră.

3.2. Scopuri și obiective

Scopurile și obiectivele euroregiunilor pot fi caracterizate printr-o mare diversitate tipologică determinată de conținut, actori și acțiuni, toate acestea stând la baza rezultatelor activităților acestora. În general, obiectivele de bază ale euroregiunilor vizează promovarea înțelegerii și a cooperării la toate nivelele și sub toate formele, a culturii și în egală măsură, a cooperării la nivel economic. Fiecare euroregiune își stabilește propriile obiective, care în cea mai mare parte sunt în strânsă legătură cu obiectivele pe care le stabilește Comunitatea Europeană prin politica regională a acesteia. Toate scopurile și obiectivele euroregiunilor țin seama de o serie de factori dintre care cei mai importanți sunt cei geografici, culturali, economici, etc.

Tabel 1. Algoritmul unei bune Euroregiuni

Nr.	MOTIVAȚIA	CARACTERISTICI
1.	Poziția geografică	Într-un areal areal transfrontalier care poate deveni centru pentru dezvoltarea economică
2.	Când are loc un astfel de demers	1. Există o tradiție de colaborare dar fără implementarea unei instituții euroregionale 2. Identificarea unor instituții de tip euroregional care să genereze tradiție în colaborare
3.	Extensiunea	Nu foarte extinsă, suprafața optimă fiind între 3.000 și 10.000 km
4.	Populația	Număr moderat, valoare optimă cuprinsă între 500.000 și 1 mil. locuitori
5.	Rețele interne și externe	În funcție de extensiunea și densitatea acestora teritoriul euroregiunii poate fi mai adiacent și mai continuu
6.	Instituțiile euroregionale	a). Obiectiv pe termen scurt: realizarea, mobilizarea și transformarea organizației în instituție funcțională în arealul euroregiunii b). Utilizarea resurselor interne și externe c). Perspectivă generală pentru reajustare
7.	Funcțiuni	Crearea sensului de <i>indispensabilitate</i> pentru cooperare care va fi urmată urgent de sentimentul de siguranță al <i>Euroregionalului</i>
8.	Stagiile de funcționare și instituțiile	a). Existența a 5 secvențe cronologice: Cunoașterea activă mutuală + indispensabilitatea cooperării transfrontaliere + cooperare tangibilă + acțiuni culturale + Sentiment de siguranță euroregional b). Implementarea instrumentelor instituționale și acțiuni reale în domeniu
9.	Acoperirea teritorială	Abilitatea Euroregiunii de a reacționa în context local, național și european

Cooperarea transfrontalieră nu se rezumă desigur, doar la cele amintite, diversificarea domeniilor de acțiune fiind și o consecință a statutului de constituire a membrilor acestor structuri de cooperare transfrontalieră. Astfel, celor amintite li se mai pot adăuga activități de interes pentru populațiile frontaliere din domeniile: social, sănătate, educație, managementul deșeurilor, a resurselor de apă, conservarea și protecția mediului, managementul și organizarea spațiului, turism și recreere, transporturi, prevenirea și combaterea dezastrelor naturale.

Bibliografie

1. Ilieș Alexandru – România.Euroregiuni, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2004
2. Prisecaru Petre – Politici comune ale Uniunii Europene, Editura Economică, București, 2004